

Hemställan

Till	Utbildningsminister Simona Mohamsson Utbildningsdepartementet
För kännedom till:	Riksdagens Utbildningsutskott
Från	Almega Utbildning
Datum	2026-10-15

Begäran om senarelagt ikraftträdande av offentlighetsprincipen för enskilda huvudmän

Almega Utbildning delar ambitionen att öka insynen i fristående skolor och stärka allmänhetens förtroende för skolväsendet. För att offentlighetsprincipen ska få avsedd effekt måste enskilda huvudmän ges reella möjligheter att införa de system, rutiner och den kompetens som krävs för en rättssäker hantering av allmänna handlingar.

Det beslutade ikraftträdandet den 1 januari 2027 ger inte tillräcklig tid för ett ansvarsfullt genomförande.

Införandet kräver bland annat fungerande registratur, rutiner för diarieföring och utlämnande, bedömningar enligt offentlighets- och sekretessreglerna, ansvarsfördelning samt utbildning av styrelser, ledningar och berörd personal. Arbetet behöver dessutom kunna prövas och kvalitetssäkras innan reglerna börjar tillämpas.

Med nuvarande tidsplan finns en påtaglig risk för felaktiga eller olikartade bedömningar, bristande rättssäkerhet och ett forcerat införande som tar resurser från undervisning och elevstöd.

Almega Utbildning hemställer därför att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med ett lagförslag som innebär att offentlighetsprincipen för enskilda huvudmän träder i kraft den **1 juli 2027** i stället för den 1 januari 2027.

Genomförandet kräver bättre förutsättningar

Offentlighetsprincipen införs för att öka insynen och stärka allmänhetens förtroende för skolväsendet. Ett rättssäkert och likvärdigt genomförande förutsätter att de enskilda huvudmännen hinner omsätta reglerna i fungerande organisation, teknik och praktiska rutiner.

För enskilda huvudmän innebär reformen ett nytt och omfattande regelverk. Det berör hela kedjan från mottagande och registrering av handlingar till sekretessprövning, beslut om utlämnande, dokumentation och möjlighet till överklagande.

Huvudmännen behöver därför tid efter att den statliga vägledningen har färdigställts för att anpassa system, fastställa ansvar, utbilda personal och kvalitetssäkra tillämpningen.

Almega Utbildning är väl medvetet om att det finns föreslagna lättnader i införandet. Dessa innebär visserligen att huvudmännen inledningsvis får något längre tid på sig att lämna ut handlingar, men det förändrar inte det grundläggande problemet: oavsett verksamhetens storlek behöver samtliga huvudmän etablera fungerande, rättssäkra och långsiktigt hållbara rutiner för hantering och utlämnande av allmänna handlingar. Lättnaderna innebär därför ingen grundläggande förenkling av reformens genomförande.

Statens stöd kommer för sent

Ett avgörande problem är att statens implementeringsstöd färdigställs först omedelbart före ikraftträdandet.

Reglerna ska börja gälla den **1 januari 2027**, medan Skolverkets utlovade stödmaterial redovisas först den **18 december 2026**. Det lämnar endast två kalenderveckor mellan vägledning och ikraftträdande. Den praktiskt tillgängliga tiden är ännu kortare eftersom perioden sammanfaller med jul- och nyårshelgerna.

Det är inte en rimlig framförhållning.

Att Skolverket har fått i uppdrag att ta fram särskilt stöd visar att regelverket är komplext och att huvudmännen behöver vägledning. En rimlig tidsperiod måste därför finnas mellan publiceringen av stödet och ikraftträdandet, så att vägledningen kan omsättas i lokala rutiner och utbildningsinsatser.

Risker för rättssäkerhet och elever

Offentlighetsprincipen är inte en administrativ detaljfråga. Det är en reform som påverkar skolornas kärnverksamhet.

När genomförandetiden är alltför kort ökar risken för felaktiga sekretessbedömningar, olika tillämpning mellan huvudmän och brister i handläggningen av enskildas begäran om att få ta del av handlingar. Huvudmän kan samtidigt tvingas omprioritera resurser från undervisning och elevstöd till akut implementeringsarbete.

Det är varken rättssäkert eller elevsäkert.

Rättssäker lagstiftning förutsätter att de som ska tillämpa reglerna får faktiska möjligheter att förstå dem, bygga upp nödvändiga funktioner och säkerställa en enhetlig hantering. En senareläggning med sex månader ger utrymme för detta utan att förändra reformens innehåll eller syfte.

Hemställan

Almega Utbildning hemställer att regeringen skyndsamt tar initiativ till den lagändring som krävs och återkommer till riksdagen med förslag om att offentlighetsprincipen för enskilda huvudmän ska träda i kraft den **1 juli 2027** i stället för den 1 januari 2027.

Senareläggningen bör omfatta samtliga bestämmelser som är nödvändiga för att offentlighetsprincipen ska börja tillämpas samtidigt och sammanhållet hos enskilda huvudmän.

Det ger huvudmännen drygt sex månader efter Skolverkets redovisning att genomföra nödvändiga anpassningar och skapar bättre förutsättningar för en rättssäker, likvärdig och fungerande tillämpning från första dagen.

Med vänlig hälsning,

Andreas Mörck
Förbundsdirektör
Almega Utbildning